

18 και 19 Φεβρουαρίου 2021

Γεώργιος Παπαγεωργίου Πρόεδρος Εφετών,

Πρόεδρος ΕΠΠΕ του έργου «ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕ Σ.Δ.Ι.Τ.»

Ηχογράφηση πρακτικών δικαστηρίων Σημερινή κατάσταση – απαιτούμενη εξέλιξη

1. Από την αγνωσία στην υπερεξέλιξη

Η χρήση εξελιγμένων ηλεκτρονικών συστημάτων διαφέρει απόλυτα από τη χρήση απλού ηλεκτρικού μηχανισμού για την υποβοήθηση του έργου των δικαστηρίων . Μια ηλεκτρική γραφομηχανή βοηθά στον τρόπο γραφής μιας απολογίας ή μιας απόφασης αλλά υποεκτιμάται το όλον εγχείρημα αν αντικατασταθεί το ηλεκτρικό εξάρτημα από μια σύγχρονη μονάδα ηλεκτρονικού υπολογιστή με δυνατότητα ηχογράφησης και παρακολούθησης του αποηχογραφημένου κειμένου με τη ροή του λόγου . Ο χθεσινός υπάλληλος που χειριζόταν μέχρι τώρα απλά μηχανήματα καλείται να χρησιμοποιήσει συσκευές και προγράμματα τα οποία μέχρι τώρα αγνοούσε. Η μη γνώση του τρόπου χειρισμού των εξελιγμένων αυτών μονάδων από τους χρήστες επιβαρύνει την όλη προσπάθεια εξέλιξης και ανέλιξης του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης. Είναι προς το συμφέρον της Χρηστής Δημόσιας Διοίκησης η βελτίωση των υπαλλήλων με την διαρκή επιμόρφωσή τους στα σύγχρονα συστήματα καταγραφής, διαχείρισης και αποθήκευσης υποθέσεως καθώς και στον σύγχρονο τρόπο διαχείρισης εγγράφων και γραμματειακής υποστήριξης .

2 ηχογράφηση- αποηχογράφηση των πολιτικών δικών

Τις νομοθετικές βάσεις για την δυνατότητα της χρήσης της τηλεματικής στην Πολιτική δίκη τις έχει θέσει ο ΚΠολΔ στο άρθρο 237 όπου ορίζει ότι : (10.) Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως, μπορεί να αποφασίσει οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους κατά τη διάρκεια της συζήτησης να παρίστανται σε άλλο τόπο και να ενεργούν εκεί διαδικαστικές πράξεις. Η συζήτηση αυτή μεταδίδεται ταυτόχρονα με ήχο και εικόνα στην αίθουσα συνεδρίασης του δικαστηρίου και στον τόπο, όπου παρίστανται οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους. Και (11.) Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως, μπορεί να αποφασίσει την εξέταση μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και διαδίκων χωρίς αυτοί να παρίστανται στην αίθουσα συνεδρίασης

του, η δε σχετική απόφαση του δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Η εξέταση μεταδίδεται ταυτοχρόνως με ήχο και εικόνα στην αίθουσα συνεδρίασης του δικαστηρίου και στον τόπο εξέτασης των μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και διαδίκων. Η εξέταση αυτή, η οποία θεωρείται ότι διεξάγεται ενώπιον του δικαστηρίου, έχει την ίδια αποδεικτική ισχύ με την εξέταση στο ακροατήριο.

Ψήγματα «ηλεκτρονικής δικαιοσύνης» μας παρέχει το Προεδρικό διάταγμα 19/2017 (ΦΕΚ Α 33) το οποίο οριοθέτησε τα απολύτως απαραίτητα στοιχεία για την δημιουργία και δημοσιοποίηση των στοιχείων του πινακίου¹ σε ηλεκτρονική μορφή . Στοιχεία αυτά βλέπουμε αναρτημένα στο solon.gov.gr². Αλλά στοιχεία ηλεκτρονικότητας παρατηρούμε και στο προεδρικό Διάταγμα 95/2016³ (ΦΕΚ Α'162/7.9.2016) που αφορά στην διαδικασία ηλεκτρονικής δημοσίευσης απόφασης δικαστηρίου στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων Τομέα Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ-ΤΑΝ), μετά από την άσκηση ανακοπής σύμφωνα με το άρθρο 954 παρ. 4 του Κώδικα Πολιτικής δικονομίας⁴. Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 954 του ΚΠολΔ , ύστερα από ανακοπή του επισπεύδοντος ή του καθ' ου η εκτέλεση ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, το αρμόδιο κατά το άρθρο 933 δικαστήριο, δικάζοντας κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., μπορεί να διατάξει τη διόρθωση της έκθεσης, ιδίως ως προς την περιγραφή του κατασχεθέντος, την εκτίμηση και την τιμή πρώτης προσφοράς. Η ανακοπή είναι απαράδεκτη αν δεν κατατεθεί το αργότερο δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες πριν από

---

¹ Στο ίδιο ΠΔ υπάρχει η περιγραφή του Ηλεκτρονικού Βιβλίου Διατάξεων (ΗΒΔ) το οποίο τηρείται σύμφωνα με το άρθρο 237 παρ. 6 «Αν από τη μελέτη του φακέλου της δικογραφίας κρίνεται απολύτως αναγκαία η εξέταση μαρτύρων στο ακροατήριο, ενός από κάθε πλευρά από εκείνους που έδωσαν ένορκη βεβαίωση ή σε περίπτωση ανυπαρξίας αυτών από τους προτεινόμενους από κάθε πλευρά, με απλή διάταξη του προέδρου επί πολυμελούς πρωτοδικείου ή του δικαστή της υπόθεσης επί μονομελούς πρωτοδικείου και ειρηνοδικείου, διατάσσεται η επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι συντομότερο από δεκαπέντε (15) ημέρες, για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιον του ήδη ορισμένου δικαστή, στον τόπο και στην ημέρα και ώρα που ορίζεται με τη διάταξη αυτή μέσα στο ίδιο δικαστικό έτος, εκτός αν αυτό είναι χρονικά αδύνατο.

Η καταχώριση της διάταξης στο οικείο βιβλίο του δικαστηρίου, το οποίο μπορεί να τηρείται και ηλεκτρονικά, επέχει θέση κλήτευσης όλων των διαδίκων.

Η καταχώριση της διάταξης μπορεί επίσης να γνωστοποιείται με πρωτοβουλία του γραμματέα με αποστολή ηλεκτρονικού μηνύματος στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των διαδίκων». Μέχρι σήμερα δεν έχει ενεργοποιηθεί τέτοιο Ηλεκτρονικό βιβλίο.

² Ψηφιακή Πύλη Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης του ΟΣΔΔΥ

³ Το ΠΔ εκδόθηκε κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδότησης σύμφωνα με το άρθρο ένατο παρ. 11 Ν. 4335/2015, σύμφωνα με το οποίο «οι διατάξεις των άρθρων 954 παράγραφος 4 εδάφιο γ', 955 παράγραφος 2 εδάφιο β', 965 παράγραφος 5 εδάφιο θ', 973 παράγραφος 1 εδάφιο γ' και παράγραφος 3 εδάφιο δ', καθώς και 995 παράγραφος 4 εδάφιο β', αναφορικά με την ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών, θα τεθούν σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί το αργότερο μέχρι 15-9-2015».

⁴ <https://deltio.tnomik.gr/decisions>

την ημέρα του πλειστηριασμού. Η απόφαση πρέπει να δημοσιεύεται έως τις 12:00 το μεσημέρι της όγδοης πριν από τον πλειστηριασμό ημέρας και αναρτάται την ίδια ημέρα με επιμέλεια της γραμματείας στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Δελτίου Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων. Η ανάρτηση αυτή γίνεται χωρίς να υπάρχει διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων ΟΣΔΔΥΥ ΠΠ και της ιστοσελίδας του πρώην ταμείου Νομικών.

Ο κύριος βέβαια κορμός της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης στην Πολιτική Διαδικασία είναι το Σύστημα Ηλεκτρονικής Κατάθεσης Δικογράφων⁵ που ξεκίνησε από τις 16.2.2019⁶. Πριν δε την ηλεκτρονική κατάθεση των δικογράφων προηγήθηκε το τελευταίο κεφάλαιο της πολιτικής δικονομίας με την ένταξη της διαδικασίας των πλειστηριασμών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες.⁷⁸

Οι αναφορές αυτές δεν αρκούν για την μετάβαση σε μια νέα ηλεκτρονική μορφή της ελληνικής δικαιοσύνης (e – justice). Αυτό που παρακολουθούμε μέχρι σήμερα είναι μια μικρή αλλά σταθερή πρόοδο και ενδυνάμωση των ηλεκτρονικών διαδικασιών

Με την υπ' αρ. 86786/2015 σύμβαση σύμπραξης ξεκίνησε η ηχογράφηση και αποηχογράφηση πρακτικών πολιτικών δικαστηρίων . Ο Ιδιωτικός Φορέας Σύμπραξης ανέλαβε την μελέτη, υλοποίηση, συντήρηση, καθώς και την τεχνική διαχείριση και υποστήριξη της λειτουργίας του συστήματος, ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης ,συνεχής και απρόσκοπτη διαθεσιμότητα του. Η συγκεκριμένη πράξη ΣΔΙΤ περιλάμβανε δύο μέρη: Α) Τη δημιουργία Πληροφοριακού Συστήματος και υποδομών για την ψηφιακή καταγραφή, αρχειοθέτηση και διάθεση των Πρακτικών των Συνεδριάσεων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων της χώρας, που παράγονται με το σύστημα της Ηχογράφησης-Αποηχογράφησης. Β) Την προμήθεια υπηρεσιών Ηχογράφησης-Αποηχογράφησης των πρακτικών των δικαστηρίων. Το κόστος των υπηρεσιών τήρησης πρακτικών και παραγωγικής λειτουργίας που προσφέρει ο Ιδιωτικός Φορέας αναλήφθηκαν από το ΥΔΑΔ. Το Σύστημα Διαχείρισης Πρακτικών Συνεδριάσεων λαμβάνει υπόψη του την απόδοση ενιαίου και μοναδικού κωδικού αριθμού για τα Πρακτικά (προσδιορίζοντας με μονοσήμαντο τρόπο τα δεδομένα ανά δικαστήριο, δίκη, υπόθεση, συνεδρίαση, επιμέρους κατάθεση και παρέχοντας

---

⁵ Περιλαμβάνεται επίσης η πορεία της υπόθεσης και το ηλεκτρονικό πινάκιο καθώς και η ένταξη πολλών πιστοποιητικών

⁶ Σχετική ανακοίνωση του ΔΣΑ στην επίσημη ιστοσελίδα του <https://www.dsa.gr/>

⁷ Βλ. σχετ. Α-Μ Πίψου , το δίκαιο των ηλεκτρονικών αναγκαστικών πλειστηριασμών κατά την πρόσφατη νομοθεσία , Τιμητικός Τόμος Νικολάου Νίκα , 2018 , σελ. 993-1030

⁸ <https://www.eauction.gr/>

όλα τα απαραίτητα μεταδεδομένα όπως π.χ. σύνθεση δικαστηρίου, υπόθεση, κλπ) Η ηχογράφηση των πρακτικών λαμβάνει χώρα στις αίθουσες του Δικαστηρίου όπου πραγματοποιείται η ακροαματική διαδικασία. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αποηχογράφησης, το σχετικό υλικό είναι διαθέσιμο τόσο σε μορφή γραπτού κειμένου όσο και σε μορφή αρχείου ηχητικού περιεχομένου. Το προς παράδοση υλικό πάσης φύσεως φέρει την κατάλληλη δεικτοδότηση για την εν συνεχεία καταχώρησή του. Το υλικό αυτό αποθηκεύεται σε κεντρικές υποδομές και είναι δυνατόν όποιος έχει έννομο συμφέρον, λαμβάνοντας συγκεκριμένο κωδικό πρόσβασης και χωρίς να μεταβεί στο χώρο των Δικαστηρίων να λάβει αντίγραφο . Με την έναρξη του έργου ΟΛΑ τα Δικαστικά Καταστήματα της πολιτικής – ποινικής δικαιοσύνης εντάχθηκαν στο σύστημα ΣΥΖΕΥΞΙΣ και έχουν τη δυνατότητα χρήσης υπηρεσιών διαδικτύου. Από το σύνολο των δικαστικών καταστημάτων δέκα ειρηνοδικεία και δύο Εφετεία δεν ενταχθεί στη διαδικασία της ηχογράφησης Κατά τα τέσσερα χρόνια της λειτουργίας της σύμβασης ηχογραφήθηκαν το πρώτο χρόνο 54.490 ώρες , το δεύτερο χρόνο 47.718 ώρες , 42880 ώρες το τρίτο χρόνο και 37.880 το τέταρτο χρόνο . Κατά τα χρόνια αυτά είχαμε αποχή των δικηγόρων για περίπου ένα χρόνο, την εφαρμογή του Νέου Κώδικα πολιτικής Δικονομίας που περιόρισε το εμμέταρτο της απόδειξης ενώπιον των Πρωτοβαθμίων Δικαστηρίων (Πρωτοδικείων) κατά την τακτική διαδικασία και τέλος την επέλευση της πανδημίας που περιόρισε τις εργασίες των δικαστηρίων από το Φεβρουάριο του 2019 .

3 Ηχογράφηση – αποηχογράφηση ποινικών Δικών

Σύμφωνα με το άρθρο 142 παρ. 1 και 2 του ΚΠΔ που τιτλοφορείται « Σύνταξη των πρακτικών». 1. Μόλις τελειώσει η συνεδρίαση, όποιος τη διευθύνει θεωρεί και μονογράφει σε κάθε φύλλο τα πρόχειρα πρακτικά που συντάχθηκαν από τον γραμματέα κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης. 2. Μέσα σε οκτώ ημέρες από τη συνεδρίαση καθαρογράφονται τα πρακτικά από τον γραμματέα και υπογράφονται από αυτόν και τον δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση ή, αν αυτός μετατέθηκε ή απομακρύνθηκε από τη δημόσια υπηρεσία ή πέθανε πριν από την καθαρογράφηση, από τον αρχαιότερο μεταξύ των δικαστών που συμμετείχαν στη συζήτηση και, αν το δικαστήριο είναι μονομελές, μόνο από τον γραμματέα. Αν ο γραμματέας που συμμετείχε στη συζήτηση απομακρύνθηκε από την υπηρεσία ή πέθανε πριν από την καθαρογράφηση, τα πρακτικά συντάσσει όποιος διευθύνει τη γραμματεία του δικαστηρίου ή ο αναπληρωτής του με βάση τα πρόχειρα πρακτικά και τα σχετικά έγγραφα που βρίσκονται στο δικαστικό γραφείο τα πρακτικά υπογράφονται από αυτόν και από τον διευθύνοντα τη συζήτηση σύμφωνα με τα παραπάνω. Η ημερομηνία υπογραφής των

καθαρογραμμένων πρακτικών σημειώνεται αυθημερόν σε ειδικό βιβλίο, που τηρείται στην οικεία γραμματεία. Σύμφωνα με τη μέχρι τώρα επικρατούσα καθιερωμένη πρακτική δεν τηρούνται επακριβώς οι παραπάνω διατάξεις διότι πρακτικά και απόφαση συνιστούν ενιαίο σύνολο (ΑΠ 1024/2019 ΝΟΜΟΣ). Εξάλλου σύμφωνα με το άρθρο 143 ΚΠΔ ⁹ που τιτλοφορείται « Τήρηση πρακτικών με φωνοληψία ή εικονοληψία».1. Ενώπιον των δικαστηρίων μπορεί να εφαρμοστεί και το σύστημα τήρησης πρακτικών των συζητήσεων με φωνοληψία. Σε δίκες κακουργημάτων η τήρηση πρακτικών με φωνοληψία είναι υποχρεωτική. α. Η φωνοληπτική τήρηση των πρακτικών γίνεται από τον γραμματέα του δικαστηρίου και υπό τις οδηγίες του δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση με μαγνητοφώνηση και απομαγνητοφώνηση ή άλλες τεχνικές φωνοληψίας που διενεργούνται με την χρήση κατάλληλων μηχανικών μέσων και, εφόσον παρίσταται αναγκαίο, με την συνδρομή βοηθητικού προσωπικού. β. Οι υλικοί φορείς του ήχου όπως ψηφιακοί δίσκοι και κασέτες παράγονται, με την ενσωμάτωση του ήχου, σε ένα πρωτότυπο το οποίο φυλάσσεται στο αρχείο του δικαστηρίου για τη διασφάλιση της δυνατότητας επαλήθευσης προς το απομαγνητοφωνημένο ή με άλλες τεχνικές εκτυπωμένο κείμενο και σε ένα κυρωμένο αντίτυπο, το οποίο χρησιμοποιείται για την εργασία της απομαγνητοφώνησης και εκτύπωσης.2. Η μηχανική εγγραφή (φωνοληψία) κατά τη διαδικασία ενώπιον του ακροατηρίου, συνιστά, για τις ανάγκες του άρθρου 142 παρ. 1, το κείμενο των πρόχειρων πρακτικών. Σε δίκες μακράς διάρκειας το δικαστήριο, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από τον εισαγγελέα ή τους διαδίκους, επιτρέπει τη χορήγηση αντιγράφου των ως άνω πρόχειρων πρακτικών μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας. 3. Το απομαγνητοφωνημένο ή με άλλες τεχνικές εκτυπωμένο κείμενο υπογράφεται από τον δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση και από τον γραμματέα, τίθεται στη δικογραφία και συνιστά το κατά την έννοια του άρθρου 142 παρ. 2 κείμενο των πρακτικών. Εφόσον , σύμφωνα με τα ανωτέρω , η ηχογράφηση αποτελεί το πρόχειρο πρακτικό που τηρεί ο Γραμματέας , για το θα πρέπει υπάρχει η δυνατότητα βελτίωσης του αποηχογραφημένου κείμενου ώστε να γίνεται κατανοητό το περιεχόμενο της αποηχογράφησης.

Τον Αύγουστο του 2020 το Υπουργείο Δικαιοσύνης με την υπ' αρ. 40/2020 σύμβαση επέκτεινε το έργο της ηχογράφησης και αποηχογράφησης στις ποινικές διαδικασίες που

---

⁹ όπως ισχύει σήμερα Ν. 4620/11-6-2019 / Κύρωση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. / ΦΕΚ 96Α Με με το άρθρο 7 παρ. 21α Ν. 4637/18-11-2019 ΦΕΚ 180 Α. απαλείφθηκε η δυνατότητα τόσο της ιδιωτικής όσο και της θεσμικής καταγραφής με φωνοληψία[παρ. 4 Ανεξάρτητα από τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, ο εισαγγελέας, ο γραμματέας και οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να προβαίνουν, με δικά τους μέσα, σε φωνοληψία της διεξαγόμενης στο ακροατήριο δίκης, εφ' όσον επιτραπεί από το δικαστήριο κατόπιν υποβολής αιτήματος, που καταχωρίζεται στα πρακτικά.]

πραγματοποιούνται στην Αθήνα, τον Πειραιά και στην Θεσσαλονίκη. Ενώ στην αρχή φάνηκε ότι ένα μεγάλο τμήμα της ποινικής διαδικασίας θα μπορούσε να ηχογραφηθεί και στη συνέχεια να αποηχογραφηθεί, μετά από τις πρώτες προσπάθειες ηχογράφησης ποινικών δικών, διαπιστώθηκε, τόσο από τους Γραμματείς των Δικαστηρίων όσο και από τους Δικαστές¹⁰, ότι θα έπρεπε να περιορισθεί η ηχογράφηση στην αποδεικτική διαδικασία και ειδικότερα στις καταθέσεις των μαρτύρων και στις απολογίες των κατηγορουμένων αυτό δε προσδιόρισε και η νεότερη υπουργική απόφαση¹¹ σύμφωνα με την οποία η φωνοληπτική τήρηση των πρακτικών γίνεται από τον γραμματέα του δικαστηρίου και υπό τις οδηγίες του δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση με μαγνητοφώνηση και απομαγνητοφώνηση που διενεργούνται με την χρήση κατάλληλων μηχανικών μέσων και, εφόσον παρίσταται αναγκαίο, με την συνδρομή βοηθητικού προσωπικού. Για την διευκόλυνση της ηχογράφησης από τους Γραμματείς των Δικαστηρίων η ηχογράφηση των ποινικών δύναται να υποστηριχθεί από ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα. Για το σκοπό : Α) Δημιουργείται λειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων ΟΣΔΔΥ ΠΠ και του Συστήματος ηχογράφησης – αποηχογράφησης των ποινικών δικαστηρίων ώστε το έκθεμα κάθε δικαστηρίου να μπορεί να εξαχθεί από το πρώτο σύστημα και να εισαχθεί στο δεύτερο στη περίπτωση που το Δικαστήριο έχει ενταχθεί στο σύστημα ΟΣΔΔΥ ΠΠ, δημιουργείται η δυνατότητα ένταξης καταλόγου αναγνωστέων κειμένων καθώς και εγγράφων που τα διάδικα μέρη καταθέτουν με την προσθήκη ετικετών και την υλοποίηση ενός συστήματος διαχείρισης εγγράφων που να επιτρέπει την καταχώρηση και την ανάκτηση τους. Δημιουργείται επίσης η δυνατότητα λειτουργίας αναζήτησης επί ηχητικού αρχείου της τρέχουσας δίκης, δημιουργείται η δυνατότητα για επισύναψη της απόφασης, κλεισίματος της ημέρας και διάθεσης των πρακτικών ανά ημέρα, η δυνατότητα πρόσβασης παραγόντων της δίκης στο αποηχογραφημένο κείμενο και στο ηχογραφημένο αρχείο.

4 Μελλοντικές Ενέργειες

Η χρήση σύγχρονων τεχνολογικών μεθόδων παύει να περιορίζει την ηχογράφηση σε μια στατική διαδικασία όπως ήταν τα παλαιότερα χρόνια με την ηχογράφηση της ομιλίας σε μια μαγνητική ταινία ή σε ένα σκληρό δίσκο. Σήμερα η ηχογράφηση μπορεί να συμπεριληφθεί σε ένα δυναμικό πλαίσιο και να βοηθήσει στην εξέλιξη της δίκης.

---

¹⁰·έγγραφο ΕΝΔΕ της 8.2.2021 προς τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης, Γεώργιος Παπαγεωργίου: Σκέψεις για την ορθολογική χρήση νέων τεχνολογιών στην ακροαματική διαδικασία των ποινικών δικών . <https://www.dikastiko.gr/articles/georgios-papageorgioug-skepseis-gia-tin-orthologiki-chrisi-neon-technologion-stin-akroamatiki-diadikasia-ton-poinikon-dikon/>

¹¹ Αρ. απόφασης 6916/5.2.2021, ΦΕΚ Β 490

Είναι πολύ σημαντικό να αναφέρω ότι όπως είναι δομημένο το σύστημα ηχογράφησης – αποηχογράφησης το ηλεκτρονικό σύστημα μπορεί να εξασφαλίσει επιπλέον τα ακόλουθα : 1. Την δυνατότητα λήψης ηλεκτρονικού αντιγράφου των πρακτικών. 2. Τη συμπερίληψη των πρακτικών και της απόφασης σε ηλεκτρονική πύλη (PORTAL) και τη δυνατότητα λήψης ηλεκτρονικού αντιγράφου της αναρτημένης απόφασης 3. Τη συμπερίληψη εντός του ηλεκτρονικού φακέλου όλων των εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή και την συμπερίληψη τους σε ηλεκτρονικό φάκελο δικογραφίας. Εκτός από τις παραπάνω δυνατότητες , που θα πρέπει να ορισθούν νομοθετικά, προκειμένου να υπάρχουν έννομες συνέπειες, θα πρέπει να εξερευνησουμε και τις μελλοντικές δυνατότητες του συστήματος με την υποβοήθηση της γραμματειακής υποστήριξης και της αποστολής ηλεκτρονικών εγγράφων προς το τμήμα της εκκαθάρισης του Δικαστηρίου, προς το τμήμα που Ποινικού μητρώου καθώς επίσης και στην Εισαγγελία και στην συνέχεια θα πρέπει να επικεντρωθούμε στην διαβίβαση της απόφασης με ηλεκτρονικά μέσα στους αρμόδιους φορείς. Στο άμεσο δε μέλλον ελπίζω η διαβίβαση να περιλαμβάνει το σύνολο της δικογραφίας σε άυλη μορφή¹². Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η εφαρμογή ενιαίου αναγνωριστικού και η εξεύρεση μιας ελάχιστης δέσμης ενιαίων μεταδεδομένων για την νομολογία σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ¹³.

5 Χρήση εξελιγμένων ηλεκτρονικών μεθόδων διεθνώς

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις¹⁴ παρέχει τη δυνατότητα να αποσταλεί το αίτημα για την διεξαγωγή αποδείξεων σε ένα κράτος μέλος μέσω ειδικών ηλεκτρονικών εντύπων ¹⁵. Προς το παρόν είναι δυνατή η διεξαγωγή αποδείξεων μέσω εικονοτηλεδιάσκεψης από το πρωτοδικείο της Αθήνας. Αυτή ήταν και η πρώτη γνωριμία της Ελληνικής δικαιοσύνης με τις νέες τεχνολογίες.

Αρκετά κράτη έχουν υιοθετήσει εξελιγμένες τεχνολογίες για την υποβοήθηση των δικαστών . Αντίστοιχο τρόπο καταγραφής της ακροαματικής διαδικασίας στις ποινικές

---

¹² Η Ένωση Ελλήνων Εισαγγελέων στην συνάντησή της με τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης στις 10/02/2021 αναφέρθηκε μεταξύ άλλων και στην « Η ανάγκη περαιτέρω ψηφιοποίησης της Δικαιοσύνης.»

¹³ Σχετικά : Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Αναγνωριστικού Ευρωπαϊκής Νομολογίας (ECLI) και μιας ελάχιστης δέσμης ενιαίων μεταδεδομένων για τη νομολογία, ΕΕΕΕ 2011/C 127/01

¹⁴ https://beta.e-justice.europa.eu/374/EL/taking_evidence?clang=el

¹⁵ https://beta.e-justice.europa.eu/160/EL/taking_of_evidence_forms?clang=el

υποθέσεις έχει υιοθετήσει ο Ιταλικός Κώδικας Ποινικής Δικονομίας στο άρθρο 139, όπου η μεταγραμμένη σε κείμενο ηχογραφημένη διαδικασία αποτελεί τμήμα του πρακτικού της απόφασης .

Αντίστοιχα στο γαλλικό κώδικα ποινικής δικονομίας, σύμφωνα με το άρθρο 308, η ηχογράφηση άλλως η εικονοληψία είναι κομμάτι της διαδικασίας και η μεταγραφή του ήχου σε κείμενο αποτελεί τμήμα της δικογραφίας .

Στα Δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου οι υποθέσεις οικογενειακού και αστικού δικαίου ηχογραφούνται πάντα κατά περίπτωση δε οι ποινικές υποθέσεις.

Το ίδιο το Δικαστήριο της ΕΕ από το 2018 έχει προχωρήσει στην πλήρη ηλεκτρονικοποίηση των διαδικασιών του .

Αξίζει να μνημονευθούν οι προεισαγωγικές διατάξεις της απόφασης για να δούμε για πιο λόγο ο ΔΕΕ προχώρησε σε αυτή τη διαδικασία

Το ΔΕΕ αναφέρει τα εξής : (1) Λαμβανομένης υπόψη της εξελίξεως της τεχνολογίας των επικοινωνιών, αναπτύχθηκε μια εφαρμογή πληροφορικής παρέχουσα τη δυνατότητα καταθέσεως και επιδόσεως διαδικαστικών εγγράφων ηλεκτρονικώς.

(2) Η εφαρμογή αυτή, η οποία στηρίζεται σε μηχανισμό ηλεκτρονικού προσδιορισμού της ταυτότητας των χρηστών μέσω της εισαγωγής προσωπικού κωδικού αναγνωρίσεως χρήστη και προσωπικού συνθηματικού, ανταποκρίνεται στην ανάγκη διασφάλισης της αυθεντικότητας, της ακεραιότητας και του απορρήτου των αποστελλομένων εγγράφων.

(3) Λαμβανομένων υπόψη της επιτυχίας που έχει γνωρίσει η εφαρμογή αυτή και των πλεονεκτημάτων που προσφέρει, ιδίως όσον αφορά την ταχύτητα της ανταλλαγής εγγράφων διά της οδού αυτής, πρέπει να διευρυνθεί ο κύκλος των χρηστών της και να δοθεί στα δικαστήρια των κρατών μελών η δυνατότητα καταθέσεως ή παραλαβής διαδικαστικών εγγράφων με τον τρόπο αυτό στο πλαίσιο της εκδικάσεως, εκ μέρους του Δικαστηρίου, των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως»

Το Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ στην αντίστοιχη απόφαση του προσέθεσε ότι έλαβε υπόψη του το όφελος που προσφέρει η δυνατότητα καταθέσεως και επιδόσεως διαδικαστικών εγγράφων ηλεκτρονικώς από πλευράς αμεσότητας της αποϋλοποιημένης ανταλλαγής εγγράφων και ότι η χρήση της κατέστη υποχρεωτική για την κατάθεση και την επίδοση διαδικαστικών εγγράφων.

Όσο δε για τα πρακτικά της επ' ακροατηρίω συζητήσεως, σύμφωνα με την παράγραφο 172 της διατάξεως για την ρύθμιση των πρακτικών ζητημάτων σχετικά με την εκτέλεση του κανονισμού της διαδικασίας « Ο γραμματέας συντάσσει, στη γλώσσα της διαδικασίας, τα πρακτικά κάθε επ' ακροατηρίου συζητήσεως τα οποία περιλαμβάνουν: μνεία της υποθέσεως· την ημερομηνία, την ώρα και τον τόπο της συνεδριάσεως· ενδεχομένως, την ένδειξη ότι πρόκειται για συνεδρίαση κλεισμένων των θυρών· τα ονόματα των δικαστών και του γραμματέα που είναι παρόντες· τα ονόματα και την ιδιότητα των εκπροσώπων των διαδίκων που παρίστανται· μνεία των παρατηρήσεων επί της συνοπτικής εκθέσεως ακροατηρίου, εάν υπάρχουν· το ονοματεπώνυμο, την ιδιότητα και τη διεύθυνση κατοικίας των τυχόν μαρτύρων ή πραγματογνωμόνων· μνεία των διαδικαστικών εγγράφων ή στοιχείων που ενδεχομένως προσκομίσθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και, εφόσον είναι αναγκαίο, τις δηλώσεις κατά τη συνεδρίαση, καθώς και τις αποφάσεις που έλαβε το Γενικό Δικαστήριο ή ο πρόεδρος κατά τη συνεδρίαση.»

6 Συμπεράσματα :

Η Ελληνική δικαιοσύνη μπαίνει καθυστερημένη στην Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση ενώ έχει ήδη ξεκινήσει Τέταρτη.¹⁶ Τα τελευταία χρόνια η Ελληνική Δικαιοσύνη προσπαθεί να κερδίσει το χρόνο πολλών δεκαετιών αναβλητικότητας. Η χρήση των νέων τεχνολογιών και η αλλαγή στην διοικητική κουλτούρα πρέπει να είναι το πρώτο βήμα στην εποχή της επαυξημένης νοημοσύνης¹⁷.

---

¹⁶ Βλ. σχετ. :Η 4η βιομηχανική επανάσταση είναι εδώ
Τασούλα Καραϊσκάκη 19.02.2018 •

<https://www.kathimerini.gr/opinion/949360/i-4i-viomichaniki-epanastasi-einai-edo/>

Klaus Schwab, the fourth industrial revolution , world economic forum 2016 Switzerland

¹⁷ Βλ. σχετ.: Γνώμη του Γιώργου Ξηρογιάννη .Η εποχή της επαυξημένης Νοημοσύνης Το Βήμα 31.1.2021